บทที่ 2 รูปแบบของภัยคุกคาม อันตราย และการก่อการร้าย

รายวิชา: SEM1201 การบริหารและการจัดการความมั่นคง

ผู้บรรยาย: ผศ.ดร.หทัยพันธน์ สุนทรพิพิธ

สาขาวิชา: การบริหารและการจัดการความมั่นคง

การจัดการความมั่นคงเริ่มต้นจากการทำความเข้าใจภัยคุกคาม

วัตถุประสงค์การเรียนรู้

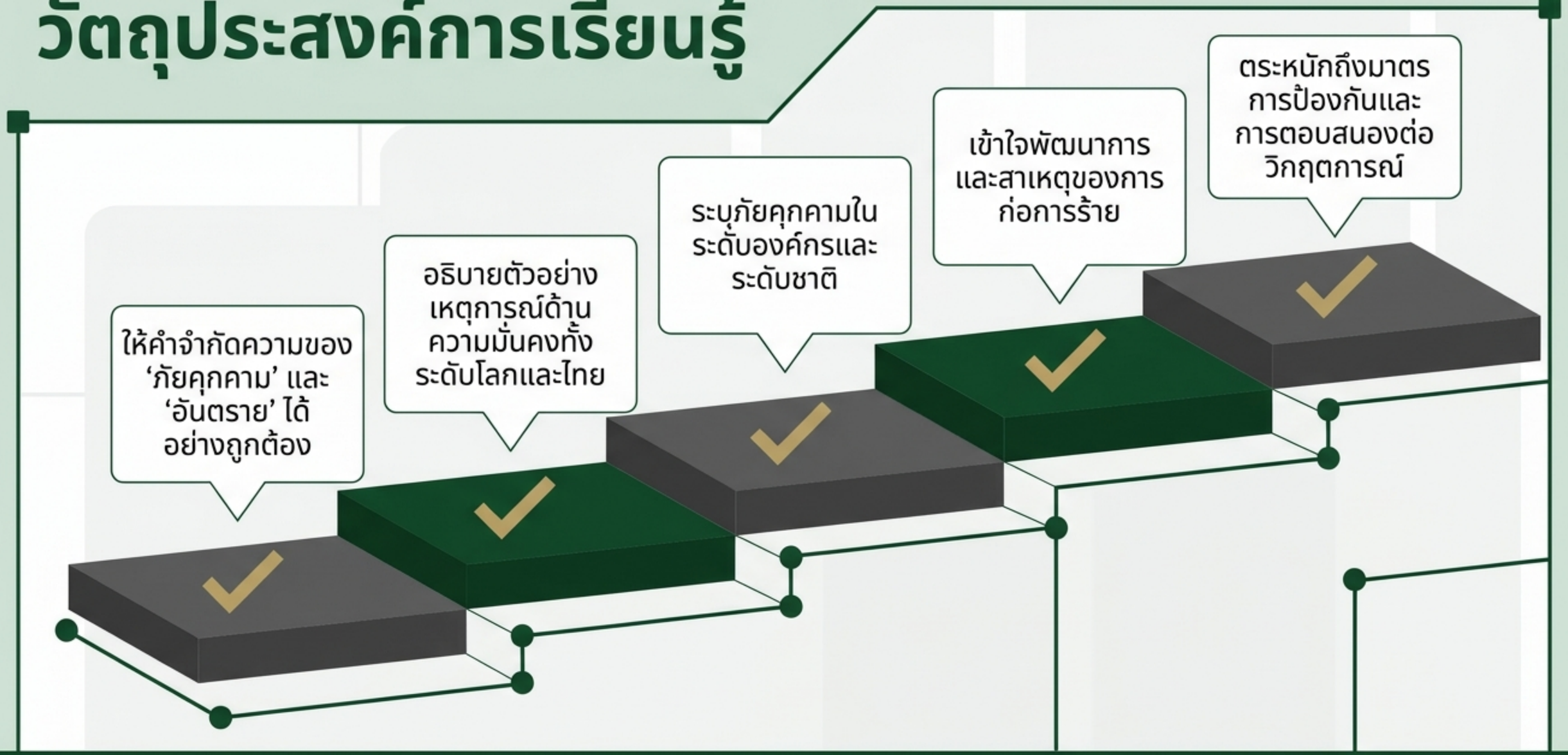

ความเข้าใจที่ถูกต้องคือรากฐานของการป้องกันที่มีประสิทธิภาพ

ภาพรวมของภัยคุกคามและอันตรายในสังคมร่วมสมัย

เหตุการณ์ร้ายแรงนำมาซึ่งความสูญเสียมหาศาล

ภาครัฐและเอกชนต้องว่าจ้างผู้เชี่ยวชาญเพื่อบริหารจัดการ

การจัดการความกังวลและปกป้องสวัสดิภาพคือหัวใจของผู้จัดการความมั่นคง

นิยามและข้อแตกต่าง: ภัยคุกคามและอันตราย

องค์ประกอบ	ภัยคุกคาม (Threat)	อันตราย (Hazard)
ลักษณะ	มีเจตนา (Intentional)	อุบัติเหตุ/ธรรมชาติ (Accidental/Natural)
แหล่งกำเนิด	พฤติกรรมมนุษย์	สิ่งแวดล้อมหรือระบบล้มเหลว
นิยามหลัก	การแสดงเจตนาทำร้าย หรือสิ่งบ่งชี้ว่าอันตรายกำลังจะเกิด	แหล่งที่มาของความไม่ปลอดภัย หรือเหตุไม่คาดคิด
ตัวอย่าง	เหตุกราดยิง อาชญากรรม	น้ำท่วม แผ่นดินไหว

ภัยคุกคามมีเจตนาซ่อนเร้น แต่อันตรายคือเหตุแทรกซ้อนที่ไม่คาดคิด

ประเภทของอันตราย: ธรรมชาติและน้ำมือมนุษย์

ภัยธรรมชาติ

1. แผ่นดินไหว พายุไต้ฝุ่น อุทกภัย

2. ปรากฏการณ์ที่ไม่รู้จักและคาดเดาไม่ได้

ภัยจากมนุษย์และระบบ

1.อุบัติเหตุ: เครื่องปฏิกรณ์นิวเคลียร์ขัดข้อง, การระเบิดทางอุตสาหกรรม

2. กิจกรรมที่ควบคุมไม่ได้: การตัดไม้ทำลายป่า, จราจรหนาแน่น

การเตรียมการล่วงหน้ามีประโยชน์สูงสุดต่อการรักษาความปลอดภัย (Purpura, 2010)

การวางแผนล่วงหน้าคือเครื่องมือเดียวในการรับมือกับความไม่แน่นอน

เหตุกราดยิง (Active Shooter) และการเตรียมพร้อม

บริบทและกรณีศึกษา

- การพยายามฆ่าผู้อื่นในพื้นที่จำกัดหรือสาธารณะ
- กรณีสหรัฐฯ: Virginia Tech (2007), Pulse (2016), Las Vegas (2017)
- กรณีไทย: นครราชสีมา (พ.ศ. 2563)

1. วิ่ง (Run): หาทางออกทันที

2. ซ่อน (Hide): หากหนีไม่ได้ ให้ซ่อนตัวและเงียบ

3. ต่อสู้ (Fight): ทางเลือกสุดท้ายเพื่อเอาชีวิตรอด

ในสถานการณ์กราดยิง ทุกวินาทีมีค่าอย่างยิ่ง

กรณีศึกษา: อุทกภัยครั้งใหญ่ของไทย ปี พ.ศ. 2554

12.8 ล้าน

ประชาชนที่ได้รับผลกระทบ

813

ผู้เสียชีวิต (ราย)

1.44

มูลค่าความเสียหาย (ล้านล้านบาท)

- ครอบคลุมพื้นที่กว่า 150 ล้านไร่
- บทเรียนสำคัญ: ความจำเป็นของแผนความต่อเนื่องทางธุรกิจ (Business Continuity Plan) และการจัดการความเสี่ยง

ภัยพิบัติทางธรรมชาติสามารถสร้างความสูญเสียเทียบเท่าวิกฤตเศรษฐกิจระดับชาติ

การปกป้องบุคคล ทรัพย์สิน และการดำเนินงาน

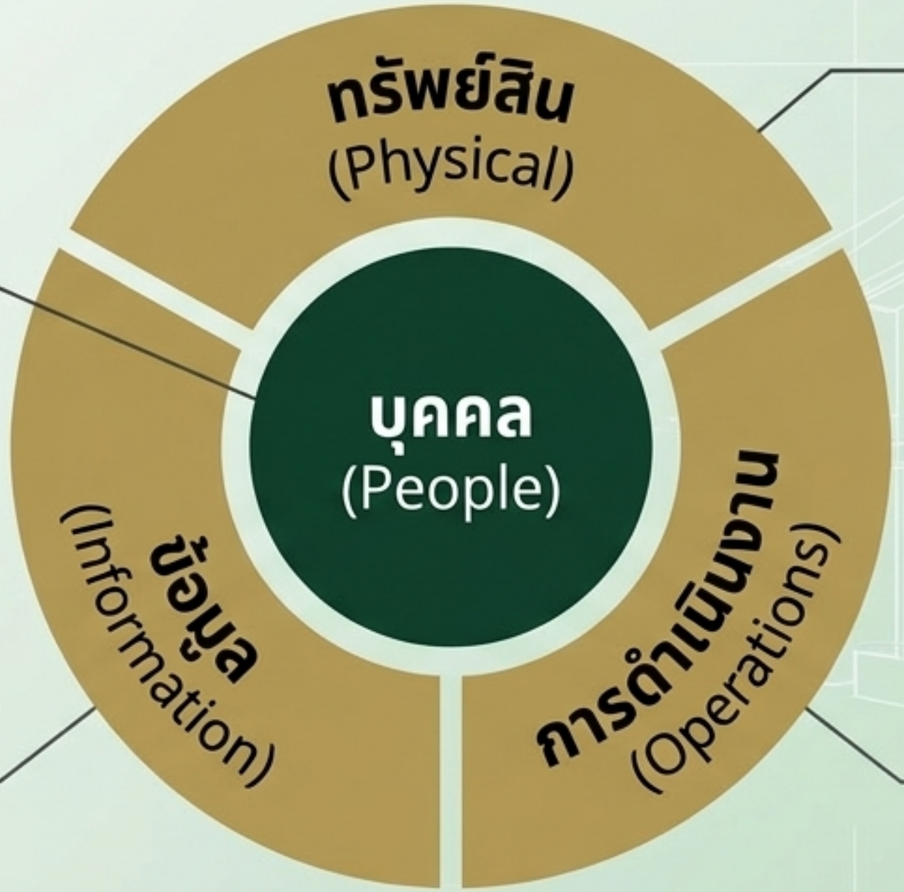

อาคาร สินค้า
ยานพาหนะ เงินสด

คุ้มครองชีวิตพนักงาน
ลูกค้า ผู้มาติดต่อ
(จัดอบรม, ฝึกซ้อมอพยพ)

ความลับองค์กร
ทรัพย์สินทางปัญญา

แผนสำรองกรณีไฟดับเพื่อ
รักษาระบบควบคุมอาคาร,
การปกป้องสิ่งแวดล้อม
จากกิจกรรมองค์กร

การรักษาความปลอดภัยครอบคลุมตั้งแต่ชีวิตพนักงานไปจนถึงชื่อเสียงองค์กร

ภัยคุกคามภายใน: การโจรกรรมและการฉ้อโกง

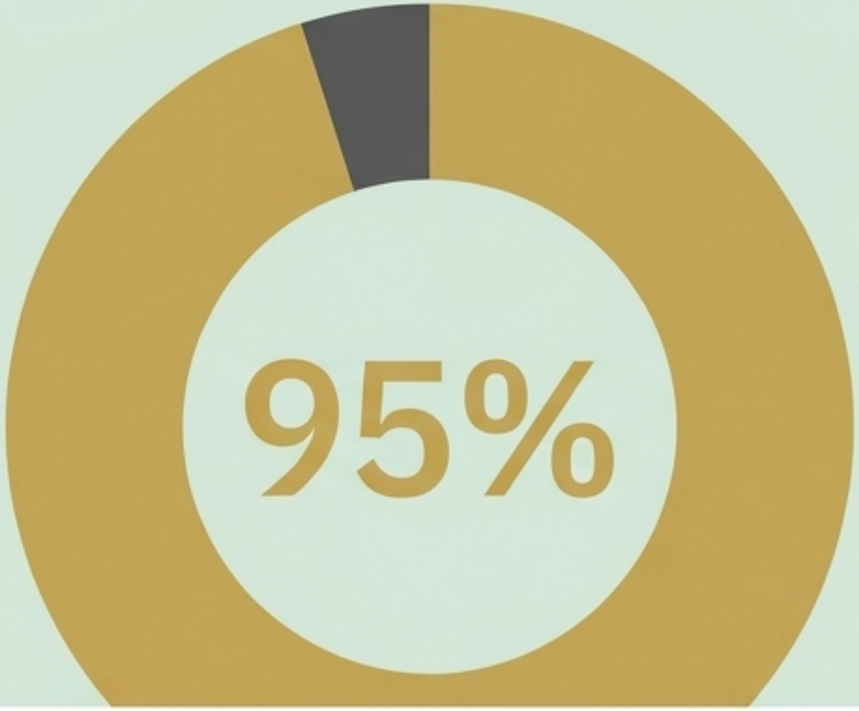

ของธุรกิจในสหรัฐฯ ประสบปัญหาการโจรกรรมในที่ทำงาน (Weisbrot, 2021). 75% ของพนักงานยอมรับว่าเคยขโมยของนายจ้าง

การโจรกรรม (Theft)

การขโมยสินค้า เงินสด ข้อมูล หรืออุปกรณ์ (ใช้เวลาเฉลี่ยเกือบ 2 ปีก่อนตรวจพบ)

การฉ้อโกง (Fraud)

การหลอกลวงเพื่อผลประโยชน์ เช่น ตกแต่งบัญชีค่าใช้จ่าย หรือสร้างรายงานเท็จ

พนักงานที่ไม่ซื่อสัตย์คือผู้กระทำผิดหลักของการโจรกรรมภายในองค์กร

กรณีศึกษาความล้มเหลวด้านความมั่นคงทางการเงิน

Enron Corporation
เหตุการณ์: ผู้บริหารตกแต่งบัญชีที่ฉ้อฉลเพื่อซ่อนหนี้ (Accounting Fraud)
ผลลัพธ์ : ล้มละลายมูลค่า 63.4 พันล้านดอลลาร์ นักลงทุนสูญเงินออมเกษียณ

2001

2008

บทเรียน: องค์กรต้องมีความโปร่งใส และกระจายความเสี่ยงในการลงทุน (Purpura, 2010)

Lehman Brothers
เหตุการณ์: วิกฤตสินเชื่อซับไพรม์ (Subprime Crisis)
ผลลัพธ์: การยื่นล้มละลายที่ใหญ่ที่สุดในประวัติศาสตร์สหรัฐฯ

การขาดจริยธรรมทางการเงินคือภัยพิบัติที่สามารถทำลายองค์กรระดับโลกได้

สินทรัพย์ข้อมูลและอาชญากรรมไซเบอร์

Cyber Risk Architecture

ความสำคัญ: ธุรกิจยุคใหม่พึ่งพาข้อมูลลับ (สูตรลับ, ข้อมูลลูกค้า) เพื่อความอยู่รอด

ข้อบังคับ: พ.ร.บ. **คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล** (PDPA) บังคับให้องค์กรต้องปกป้องข้อมูล

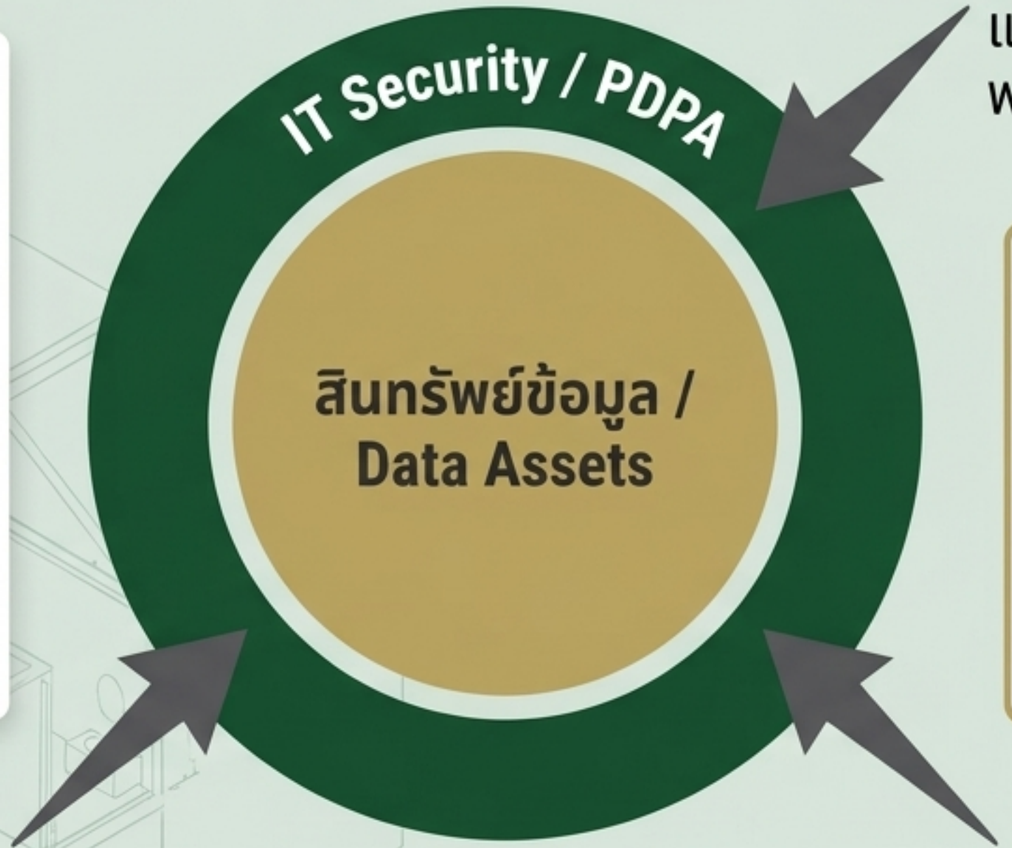

ภัยคุกคาม (Cyber Threats): แฮกเกอร์, สายลับอุตสาหกรรม, พนักงานภายใน

กรณีศึกษา: Yahoo (2016)

ข้อมูลผู้ใช้ 3 พันล้านบัญชีถูกขโมย นำไปสู่คดีความและค่าปรับเกือบ 150 ล้านดอลลาร์ (Chellani, 2020)

ในยุคดิจิทัล ข้อมูลคือสินทรัพย์ที่มีค่าที่สุดและตกเป็นเป้าหมายมากที่สุด

อาชญากรรมข้ามชาติและการฟอกเงิน

Academic Blueprint of Security

อาชญากรรมข้ามชาติ (Transnational Crime):
การกระทำผิดที่มีพื้นที่มากกว่าหนึ่งประเทศ (Albanese, 2013)
เช่น ค้ามนุษย์ ขโมยข้อมูลบุคคล (Identity Theft) หลอกลวง (Phishing)

ความท้าทาย:
ผู้ก่อเหตุและเหยื่ออยู่คนละประเทศ ขัดขวางการสืบสวนบังคับใช้กฎหมาย

การฟอกเงิน (Money Laundering): เปลี่ยนเงินผิดกฎหมายให้ดูถูกกฎหมายผ่านธุรกิจบังหน้า (มักเป็นทุนก่อการร้าย)

กฎหมายไทย: พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ให้สถาบันการเงินรายงานธุรกรรมต้องสงสัย

พรมแดนของรัฐไม่ใช่ขีดจำกัดสำหรับอาชญากรข้ามชาติ

การปกป้องแบรนด์และภัยพิบัติทางอุตสาหกรรม

หลักการ: ‘แบรนด์’ คือสินทรัพย์และชื่อเสียงองค์กรที่ต้องได้รับการปกป้องอย่างยิ่งยวด

กรณีศึกษา: Exxon Valdez (1989)

- น้ำมันดิบรั่วไหล 10.8 ล้านแกลลอนในยอลาสก้า
- **ปัญหาหลัก:** การตอบสนองล่าช้า (Crisis Response Failure) ทำให้สูญเสียค่าชดเชยมหาศาล

กรณีศึกษา: BP Deepwater Horizon (2010)

- ภัยพิบัติทางอุตสาหกรรมและสิ่งแวดล้อมครั้งใหญ่ที่สุด
- **ผลกระทบ:** ตั้งกองทุนชดเชยกว่า 2 **หมื่นล้านดอลลาร์**

ชื่อเสียงที่สร้างมานานนับปี อาจพังทลายได้ในวันเดียวจากภัยพิบัติทางอุตสาหกรรม

สินค้าปลอมแปลงและการปนเปื้อนของผลิตภัณฑ์

1. ภัยคุกคาม (Threat)

- **สินค้าปลอม:** ยาปลอม 77% ในเออนไลน์ (Bell, 2019), อะไหล่รถยนต์
- **การปนเปื้อน:** เชื้อ E. coli (Jack in the Box, 1993), ไวรัสตับอักเสบเอ (Chi-Chi's, 2003)

2. ผลกระทบ (Consumer Harm)

- อันตรายต่อสุขภาพ การเจ็บป่วย และเสียชีวิต (Marcin, 2018)

3. ผลลัพธ์ (Business Destruction)

- คดีความ การจ่ายค่าชดเชย และการปิดกิจการถาวร

ภัยคุกคามต่อความปลอดภัยของสินค้าคือภัยคุกคามต่อความอยู่รอดของธุรกิจ

ความหมายและลักษณะเฉพาะของการก่อการร้าย

‘ผู้ก่อการร้ายของคนหนึ่งคือนักสู้เพื่ออิสรภาพของอีกคนหนึ่ง’ (มุมมองทางการเมือง)

การก่อการร้าย (Terrorism)

Pillar 1

เป้าหมาย
(Goal)

- อุดมการณ์ การเมือง ศาสนา สังคม (FBI)

Pillar 2

ความรุนแรง
(Violence)

- เจตนาทำให้เสียชีวิต บาดเจ็บ หรือจับตัวประกัน (UN Res 1566)

Pillar 3

การข่มขู่
(Coercion)

- ปลุกระดมให้เกิดความหวาดกลัว ขู่เข็ญบังคับรัฐบาล (กม.ไทย)

การก่อการร้ายใช้ ‘ความกลัว’ เป็นอาวุธเพื่อบรรลุเป้าหมายทางการเมือง

พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของการก่อการร้าย

Academic Blueprint of Security

ยุคโบราณ

กลุ่ม Zealots และ Sicarii
ลอบสังหารต่อต้านอาณาจักรโรมัน
(Poland, 2011)

1793–1794

‘ยุคสมัยแห่งความน่าสะพรึงกลัว’
(Reign of Terror)
ฝรั่งเศส, รัฐบาลฌากอแบ็งกำจัด
ศัตรูทางการเมือง

1914

ลอบสังหาร Archduke
Franz Ferdinand
นำไปสู่สงครามโลกครั้งที่ 1

1930s

‘การกวาดล้างใหญ่’
(Great Purge)
ของสตาลินในโซเวียต
(ก่อการร้ายโดยรัฐ)

การก่อการร้ายเป็นยุทธวิธีที่มีรากฐานฝังลึกในประวัติศาสตร์การเมืองโลก

การจำแนกประเภทของการก่อการร้าย

ไม่จำกัดแค่ซ้าย/ขวา แต่รวมถึงประเด็นเดียว หรือศาสนา/ชาติพันธุ์ (Dyson, 2011)

Q1. แบบศาลเตี้ย (Vigilante)

ทำร้ายบุคคลโดยพลการเพื่อลงโทษ (เช่น KKK)

Q2. ผู้ก่อความไม่สงบ (Insurgent)

แสวงหาการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในประเทศต่อต้านรัฐบาล

Q3. ข้ามชาติ (Transnational)

วางแผนประเทศหนึ่ง โจมตีและปฏิบัติการในอีกประเทศหนึ่ง (เช่น 9/11)

Q4. โดยรัฐ (State Terrorism)

รัฐบาลใช้ความรุนแรงกดขี่ประชาชนตนเอง

การทำความเข้าใจประเภทกลุ่มก่อการร้าย ช่วยให้คาดการณ์เป้าหมายและยุทธวิธีได้

สาเหตุและรากฐานของการก่อการร้าย

Academic Blueprint of Security

ความอยุติธรรม (Injustice): การกดขี่ ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ การเหยียดเชื้อชาติ

ภัยคุกคามทางวัฒนธรรม (Cultural Threat): ความรู้สึกว่าศาสนาหรืออัตลักษณ์กำลังถูกทำลาย

สาเหตุ (Causes)

ทฤษฎีการลิดรอนเชิงเปรียบเทียบ (Relative Deprivation Theory): ความคับข้องใจเมื่อเปรียบเทียบสถานะที่เสียเปรียบของกลุ่มตนกับกลุ่มอื่นที่ได้ประโยชน์

ข้อสังเกตทางสังคมวิทยา: ผู้ก่อการร้ายมักมีเหตุผลทางการเมืองและสังคมมากกว่าปัญหาความเจ็บป่วยทางจิต

การก่อการร้ายมักเกิดจากการตอบสนองต่อโครงสร้างทางสังคมที่เปราะบางและเหลื่อมล้ำ

ยุทธวิธีและอาวุธของผู้ก่อการร้าย

ยุทธวิธี: ระเบิดพลีชีพ, ลักพาตัว, จี้เครื่องบิน, โฆษณาชวนเชื่อ (Propaganda)

เป้าหมาย: เน้น เป้าหมายอ่อน (Soft Targets) เช่น ห้าง โรงเรียน มากกว่าเป้าหมายแข็งที่มีการป้องกัน

IED (ระเบิดแสวงเครื่อง): ประกอบง่ายจากของใช้ในบ้าน เป็นที่นิยมสูง

WMD (อาวุธทำลายล้างสูง)

C - Chemical (เคมี)

B - Biological (ชีวภาพ)

R - Radiological (รังสี)

N - Nuclear (นิวเคลียร์)

การจู่โจมเป้าหมายอ่อนโดยไม่มีการเตือนล่วงหน้า คือข้อได้เปรียบหลักของผู้ก่อการร้าย

บทสรุปวิชาการ คำถามท้ายบท และกิจกรรม

บทสรุปวิชาการ

- องค์กรต้องเผชิญภัยคุกคามหลากหลาย (ไซเบอร์, อาชญากรรม, ภัยธรรมชาติ)
- ผู้ปฏิบัติงานต้องตรวจสอบจุดอ่อน วางกลยุทธ์ป้องกันเชิงรุก
- การเตรียมแผนความต่อเนื่อง (Business Continuity) คือกุญแจสำคัญ

คำถามอภิปราย

1. ภัยคุกคาม (Threats) และอันตราย (Hazards) แตกต่างกันอย่างไร?
2. หากเกิดเหตุกราดยิงในมหาวิทยาลัย นักศึกษาควรปฏิบัติตัวอย่างไร?
3. การก่อการร้ายส่งผลต่อการจัดการห่วงโซ่อุปทานอย่างไร?

กิจกรรมประยุกต์ (Risk Assessment)

จำลองสถานการณ์วิเคราะห์ช่องโหว่ (Soft Targets) ของโครงสร้างพื้นฐานวิทยาลัยและเสนอแนวทางป้องกัน

ความมั่นคงไม่ใช่เรื่องบังเอิญ แต่เกิดจากการประเมินและวางแผนอย่างเป็นระบบ